

Skovdyrkeren

Nr. 104 - september 2025

Solidt råtræmarked:
**De bedste sorteringer
stiger i pris**

Indhold

Side 20

Vestjysk skovningsprojekt leverede
overraskende høj andel af savværkstræ.

Leder	2
Kort nyt	3
Snusfornuft i juletræerne	4
Juletræsdyrker tror på optur	8
Biodiversitetstræer hitter	9
Krumme kævler til skibe	10
Slut med kampagne	12
Skovskolen er populær igen.....	12
Solide priser på råtræ	13
Skovdyrkerne renoverer have.....	16
Ny skovrejsningsordning.....	19
Meget tømmer i forblæst bevoksning	20

Forsidebilledet:

Råtræmarkedet er solidt, og der opnås høje
priser. På billedet ses skovning af stor lærk.
Foto: Jens Mathiasen Læs mere side 13-15

Vi savner faglighed i debatten om flis

Henrik
Fredslund-
Petursson,
administrerende
direktør

Skovbruget er ofte under lup. Interesse-
organisationer, politikere, biologer og andre
har en mening om, hvordan skovejere skal
forvalte deres skove.

Det værdsætter vi – og vi diskuterer gerne med
kritikerne. Sådan skal det være i et åbent og
demokratisk samfund, hvor skovene udfylder
mange forskellige formål.

Men der må være saglighed i argumenterne.

Det savner vi fra Danmarks Naturfred-
ningsforening, som i den seneste tid har kørt
en kampagne med

et følelsesladet og forvrænget billede af
skovbrugets produktion af flis. Foreningens
kampagne taler om, at der dagligt
afbrændes 20.000 træer, og flis fra skovene
kaldes for uansvarlig skovdrift.

De følelsesladede skræmmebilleder fra
Dansk Naturfredningsforening risikerer
at undergrave tilliden til hele den grønne
omstilling.

Som fagfolk ved vi, at flis er et biprodukt,
og at skovbruget arbejder målrettet for, at
mest muligt træ ender som gavntræ. Det kan man læse om i denne
udgave af Skovdyrkeren, hvor en lille, forblæst kantbevoksning af
sitkagran blev anvendt til gavntræ. 80 kubikmeter kom der ud af
bevoksningen.

Vi har brug for en debat om biomasse, men den skal tage udgangspunkt
i fakta – ikke i følelser og skræmmebilleder.

*Som fagfolk ved
vi, at flis er et
biprodukt, og
at skovbruget
arbejder
målrettet for,
at mest muligt
træ ender som
gavntræ*

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Henrik Fredslund-Petursson
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne

Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Fremover kan der komme lempelser i EUDR-kravene.

EU-parlamentet åbner for lempelser i EUDR-krav

Danske skovejere kan måske se frem til lempelser i de omfattende og tunge dokumentationskrav under EU's afskovningsforordning (EUDR). Den 9. juli vedtog EU-Parlamentet en beslutning, der opfordrer Kommissionen til at revidere systemet for vurdering af landes risikoprofil. Det kan bane vej for, at såkaldte lavrisikolande som Danmark får mere lempelige dokumentationskrav.

- I Dansk Skovforening forstår vi behovet for, at EU skal arbejde for at stoppe skovrydning rundt om i verden. Men som forordningen er nu, vil den blot lægge en meget tung byrde på skovejernes skuldre uden tilsvarende at have den ønskede effekt. Derfor bør skovlande som Danmark fritages for dokumentationskravene og forordningen målrettes de lande, hvor problemet er, siger Frederik Falk-Sørensen, politisk konsulent i Dansk Skovforening.

Dansk Skovforening ønsker en mere balanceret model, der ikke går ud over skovejere, som i forvejen dyrker deres skov ansvarligt.

Forskere vinder pris for giftfri træbeskyttelse

Holdet bag projektet LignoSolve har vundet den prestigefyldte Evergreen Prize for deres teknologi til giftfri træbeskyttelse via såkaldt hyperlignificering. Metoden bruger lignin – et naturligt restprodukt fra papirindustrien – til at gøre træ ekstremt holdbart uden biocider.

Teknologien kombinerer simple processer med højeffektiv indtrængning af lignin i træet og har vist lovende resultater både i laboratoriet og i praksis.

Prisen blev uddelt i Wien tidligere på året. Med prisen følger 300.000 euro, som skal

bruges til videre forskning og opskalering til industriel produktion. Ifølge forskerne kan blot 15 procent af Europas ligninproduktion erstatte alt trykimprægneret træ i EU. Der er med andre ord store perspektiver i projektet.

Teamet oplever stor interesse fra både papir- og træindustrien. Håbet er at være klar med et godkendt produkt i løbet af de kommende fem år. Forskeremaet består af Kosma Celmer, Sune Tjalfe Thomsen, Tor Simonsen, Andrea Ponzecchi og Emil Englund Thybring.

Træ som byggemateriale vinder frem.

Træ bider sig fast i byggeriet

Flere byggeprojekter benytter træ som materiale. Det viser tal fra foreningen Træ i Byggeriet.

I 2024 blev der anvendt 1,3 millioner kubikmeter træ i dansk byggeri. Det er på niveau med året før – selvom der har været et generelt fald i byggeaktiviteten. Forbruget af træ svarer derfor til en relativ vækst.

– Tallene viser tydeligt, at træ har bidt sig fast som et seriøst og mere udbredt byggemateriale – ikke mindst i et marked, hvor

der bliver bygget mindre. Det er positivt, men vi ser også, at potentialet langt fra er forløst. Træet burde fylde langt mere, hvis vi skal i mål med byggeriets grønne omstilling, siger Lauritz Rasmussen, sekretariatsleder i Træ i Byggeriet.

Foreningen efterlyser blandt andet præaccepterede brandløsninger for træ, så materialet lettere kan konkurrere med stål og beton. Samtidig efterlyses politisk vilje til at fremme lavemissionsbyggeri – ikke mindst ved offentlige byggerier.

Snusfornuft og lave omkostninger sikrer sorte tal i juletræerne

Lars Frendrup dyrker nordmannsgran på 140 hektar i Nordjylland. Igennem flere årtier har han og faren Søren haft blikket rettet mod lave omkostninger. Det har sikret stabil drift, kontrolleret vækst og sorte tal på bundlinjen.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Lange grønne bede med små nordmannsgraner strækker sig ud over marken som grønne aflange tæpper.

Juletræsdyrker Lars Frendrup bøjer sig ned. Han fjerner lidt ukrudt ved en af de tusindvis af små planter.

- Det er vores egen planteskole. Igennem mange årtier har vi selv frøsaet og priklet alle nye nordmannsgraner til vores juletræsproduktion. I gennemsnit har vi produceret 125.000 planter om året til en brøkdel af den normale indkøbspris, siger Lars Frendrup, juletræsproducent ved Nibe.

Det med at holde omkostningerne lave har altid været et kernefokus i virksomheden.

- Planteskolen har været meget arbejdskrævende. Men når det er sagt, så har vi holdt mange penge hjemme ved at producere vores egne planter, siger han.

- Faktisk har vi også solgt planteskolens overskudsproduktion til andre juletræsdyrkere. Så der har været fornuftig økonomi i planteskolen, lyder det.

Fra svineproduktion til juletræer

Juletræsproduktionen på Molbjerggård ved Nibe blev startet op i det små helt tilbage i 1970'erne.

Dengang var Lars Frendrups far, Søren, traditionel landmand med svineproduktion på gården.

- I 1970'erne tilplantede vi for første gang et mindre stykke med rødgran. Træerne blev solgt som juletræer – og priserne var gode. Det var der, jeg fik lyst til at gå ind i juletræsproduktion, fortæller Søren Frendrup.

Senere valgte han at tilplante en hektar. Det blev den egentlige start på gårdens juletræsproduktion.

I 1997 kom sønnen Lars Frendrup hjem til gården og arbejdede fuldtid med juletræerne. Han har kørt parløb med sin far igennem mange år.

Planteskolen med frøsaede nordmannsgraner i bede.

Lars Frendrup og juletræsskovfoged Søren Lundgaard i kulturen.

Far og søn, Søren og Lars Frendrup har arbejdet sammen om juletræsproduktion igennem flere årtier. Der produceres juletræer fra godt 100 hektar ved Nibe.

Strategien er at gøre det nødvendige, men at holde tidsforbrug og omkostninger nede. Eksempelvis bruges der ikke fuglepinde. Det koster nogle toppe indimellem.

- Men jeg er faktisk udlært i et pengeinstitut, og i mine unge år arbejdede jeg i bank og senere som forsikringsassurandør, fortæller han.

I dag dyrkes juletræer på godt og vel 100 hektar, og der bliver produceret klippegrønt på lidt over 30 hektar.

Vækst uden gæld

Gennem årene er forretningen vokset stabilt og i et roligt tempo. Søren og Lars Frendrup har udvidet produktionen lidt efter lidt – altid med fokus på, at det hele skulle være selvfinansierende.

– Det har altid været målet at vækste kontrolleret. Vi har aldrig taget lån for at udvide forretningen. Det har været vigtigt for at stå stærkt i branchens cykliske prisudsving, siger Lars Frendrup.

Altid sorte tal på bunden

Lars Frendrup er optaget af at gøre det nødvendige for at skabe gode salgstræer – men heller ikke mere end det.

– Vi producerer folkevognstræer. Det skal forstås sådan, at vi laver det nødvendige, men vi bruger ikke tid på alt muligt ekstra, forklarer han.

Som eksempel nævner han, at der ikke bliver brugt fuglepinde. Der rettes kun ganske få grene og træerne får kun en enkelt formklipping.

– Det valg har vi truffet, fordi vi vil producere fornuftige, gode træer, men uden at bekoste en masse timers arbejde, som vi ikke får betaling for, siger han.

Juletræsskovfoged Søren Lundgaard gør opmærksom på, at den gennemsnitlige produktionsomkostning i juletræbranchen er omkring 70 kroner pr. produceret træ.

– Der har jo været år, hvor træerne er blevet afregnet til 25-35 kroner. Man behøver ikke være økonomiuddannet for at regne ud, at der ikke er råd til meget arbejde i træerne med de priser, svarer Lars Frendrup.

Til trods for bankuddannelsen, så bruger Lars Frendrup hverken forkromede beregninger eller excel-ark til at holde overblik over produktionsøkonomien.

- Faktisk kender jeg ikke vores præcise produktionsomkostning pr. træ. Men vi har aldrig haft et år med røde tal på bundlinjen. Så noget må vi jo gøre rigtigt, siger Lars Frendrup og smiler.

Sælger til egne kunder

Lars Frendrup fortæller, at han gennem mange år har solgt juletræer direkte til egne kunder.

– Vi har produceret mange forskellige produkter – lige fra store torvetræer til helt små træer på bare 80 centimeter. Det har gjort os attraktive for opkøberne, at vi har så meget forskelligt på hylterne, siger han.

Men det direkte salg har også haft sine udfordringer.

– Der ligger meget arbejde i at finde og servicere kunderne. Kulturerne skal altid fremstå præsentable, og kunderne skal vises rundt mange gange. Derudover er der et usikkerhedsmoment i forhold til betalingssikkerheden, siger Lars Frendrup.

De senere år har han derfor valgt at sælge en del af træerne gennem Skovdyrkerne.

– Jeg har været godt tilfreds med samarbejdet med Skovdyrkerne, og jeg forventer, at vi kommer til at sælge en endnu større del af produktionen den vej fremover, siger han.

Maskinhuset rummer maskiner til stort set alt arbejde i kulturerne – og der er fast traktor til hvert redskab.

Stor maskinpark

Gårdens maskinhus er godt fyldt op. Her står knuser, pakkemaskine, læssemaskine, gødningsspreder, sprøjte og en lang række andre maskiner til juletræsproduktionen.

– Efterhånden som årene er gået, har vi fået mulighed for at mekanisere, og det har vi gjort. Vi har en god maskinpark – og en dedikeret traktor til hvert af redskaberne. På den måde kan vi holde mange operationer i gang samtidig i sæsonen, når der er tryk på, fortæller Lars Frendrup.

Derudover står Skovdyrkerne for blandt andet klipning af træerne, og der trækkes på andre entreprenører, når det er nødvendigt.

Vil fortsætte med produktion

Søren Frendrup er 86 år og stadig aktiv medhjælper i træerne.

– Jeg er selv blevet 58 år, og det er klart, at man begynder at tænke over, hvad der skal ske fremover, siger Lars Frendrup.

Planen er at fortsætte med at tilplanlægge de næste fire år.

– Når de træer er klar til salg, vil jeg være omkring 70 år. Til den tid vil vi nok begynde at drosle noget ned. Men jeg kan ikke forestille mig, at vi kommer til at udfase produktionen helt. Jeg holder utroligt meget af at arbejde med træerne, siger han.

Han glæder sig over, at han valgte juletræerne fremfor bankbranchen.

– Jeg har været utroligt glad for det her. Det har givet mig en helt anden frihed og selvbestemmelse, som jeg ikke ville have haft, hvis jeg var blevet i et pengeinstitut.

– Samtidig er jeg glad for, at vi skiftede fra husdyrproduktion til juletræer. Det gav os frihed til at undgå gældsspiralen i husdyrbruget, hvor man hele tiden skal udvide, effektivisere, opkøbe jord og bygge stalde, siger Lars Frendrup.

Han har to voksne børn, men de har valgt andre karriereveje.

– Mine børn har andre planer. De drømmer ikke om at blive juletræsdyrkere. Vi må se, hvad der kommer til at ske fremover. Jeg vil i hvert fald blive ved med at arbejde med træerne i en eller anden udstrækning, siger han.

Juletræsproduktion på Molbjerggård

- Ligger ved Nibe i Nordjylland.
- Startet op i 1970'erne af Søren Frendrup og ejes i dag af sønnen Lars Frendrup.
- Areal: 140 hektar i alt
 - Cirka 100 hektar med nordmannsgran til juletræer.
 - Cirka 30 hektar med nobilis til klippegrønt.

Produktion:

- Der produceres imellem 40.000 til 70.000 træer om året. Enkelte år er der blevet produceret op til 90.000 træer, da tilplantningen har været lidt uens.
- Derudover sælges omkring 80-100 ton klippegrønt årligt.
- Træerne sælges direkte til opkøbere og en stigende del sælges igennem Skovdyrkerne.

Strategi:

- Stort fokus på lave omkostninger og stabil vækst uden behov for lånefinansiering.
- Egen maskinpark til stort set alle operationer. Der lejes arbejdskraft efter behov.

Juletræsdyrker tror på langvarig optur

Juletræsdyrker Lars Frendrup forventer lysere tider. Færre træer og større konkurrence om jorden vil sende priserne op, lyder forudsigelsen.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Juletræsdyrker Lars Frendrup forventer højere priser på juletræer.

- Det handler om udbud og efterspørgsel. Udbuddet har været faldende igennem flere sæsoner, og det kommer til at løfte prissætningen, fortæller han.

Han uddyber, at flere ting trækker i retning af lavere udbud i de kommende år.

- Antallet af producenter er faldet, og samtidig er der kommet mere rift om jorden til andre formål som blandt andet skovrejsning, energiproduktion, landbrug med mere, lyder det.

Lars og hans far Søren Frendrup har været i branchen siden 1970'erne, og ifølge de to er et prisløft helt nødvendigt.

- Prisen skal op. Det kan ikke være anderledes. Prisen på mandskab, diesel, paller, gødning og alt det andet, vi bruger i produktionen, er steget.

- Hvis ikke priserne kommer op, vil arealerne om få år være lagt om til andre formål, hvor afkastet er betydeligt bedre, lyder vurderingen.

Ifølge juletræsskovfoged Søren Lundgaard er situationen den samme i landene omkring os.

- I Polen og Tyskland stopper mange producenter på grund af den dårlige økonomi. Arbejdskraften bliver også dyrere i landene omkring Danmark, og det preser også produktionsøkonomien der, siger han.

Højere priser

Opturen er så småt i gang. Priserne har været stigende de seneste sæsoner. Stigningen kommer efter mange års nedtur med meget lave priser på juletræer.

Historisk set har højere priser tiltrukket nye dyrkere – og dermed større udbud. Det har skabt fornyet prispres. Men det kan være anderledes denne gang, vurderer Lars Frendrup.

- Stort set ingen unge vil ind i produktionen, og der er samtidig stor rift om jorden. Derfor håber jeg – og tror på, at prisopturen denne gang kan blive mere

Juletræsdyrker Lars Frendrup forudser en længevarende optur for juletræsbranchen i Danmark.

stabil og langvarig, end vi tidligere har set, siger han.

- Samtidig er det min vurdering, at større investorer vil være tilbageholdende med at gå ind i branchen. Det vil i hvert fald kræve nogle markant bedre overskudsgrader, end vi har set i mange år, siger han.

Gode produktionsvilkår

Danmark eksporterer årligt omkring 10 millioner juletræer årligt.

Lars Frendrup og juletræsskovfoged Søren Lundgaard forventer, at der fortsat vil være en betydelig juletræsproduktion i Danmark.

- Danmark har et særdeles godt klima til nordmannsgran. Vi er som regel forskånet for sen forårsfrost og har et lunt klima. Dertil kommer de danske dyrkeres store knowhow, siger Søren Lundgaard.

- Vi har altså nogle gode grundvilkår for produktionen, som andre ikke bare lige kan kopiere, fortsætter han.

Han mener, at branchens grønne profil vil blive et vigtigt fokusområde fremover.

- Forbrugerne stiller stadig større krav til produktionen. Derfor skal vi arbejde målrettet på at producere mere klimavenlige juletræer. Det bliver et vigtigt konkurrenceparameter i fremtiden, hvor vi i stigende grad konkurrerer med plastictræer, siger Søren Lundgaard.

Massiv interesse for biodiversitetsskov

Tilskudsordningen biodiversitetsskov har fået ansøgninger for over 141 millioner kroner. Det er mere end en fordobling i forhold til sidste år. Ikke alle får tilskud, da puljen er på 31 millioner kroner, oplyser styrelse.

For andet år i træk har overvældende mange lodsejere og kommuner søgt om tilskud til at forbedre biodiversiteten i de danske skove.

I alt har 372 ansøgere i år søgt om et samlet beløb på over 141 millioner kroner. Det er over en fordobling i forhold til de 56 millioner kroner, der blev søgt og bevilliget midler til sidste år.

Nogle vil få afslag

Hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø er man positivt overrasket over, at så mange har søgt ordningen tilskud til biodiversitetsskov 2025.

Men desværre er det ikke muligt at imødekomme alle ansøgninger.

- Det er positivt, at der er så stor interesse for ordningen andet år i træk,

Der er kommet ansøgninger for 141 millioner kroner til biodiversitetsskov. Det er mere end dobbelt så meget som sidst år.

og at mange gerne vil bidrage til at fremme biodiversiteten i de danske skove. Det er helt centralt at bevare biodiversiteten i skovene i Danmark og sikre stabile og naturlige levesteder for de arter, der lever i og af skove.

- Derfor er det enormt ærgerligt, at vi ikke kan imødekomme alle ansøgninger, men vi ser frem mod næste ansøgningsrunde til foråret, siger Asger Petersen, teamleder i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Styrelsen oplyser, at man ikke imødekommer alle ansøgninger, da det ville betyde, at der ikke ville være nok midler til projekter i Natura 2000-områderne de kommende år.

Kan søges igen

Det bliver muligt igen at søge ordningen fra foråret 2026, hvor puljen igen vil være 31 millioner kroner.

Tilskudsordningen biodiversitetsskov har til formål at give økonomisk opbakning til projekter, der skal fremme og bevare biodiversiteten i skovene og sikre stabile levesteder for de dyrearter, som lever i skove.

Tidligere er den kun søgt i et meget begrænset omfang, og derfor besluttede den daværende Landbrugsstyrelsen at lave en ny, simplere og mere smidig ordning for ansøgere til biodiversitetsskov, så det blev lettere for skovejere at søge om tilskud.

De udpegede træer skal mærkes.

Krumme egekævler giver træskibe nyt liv

Skovdyrkerne Vestjylland har gennemført et atypisk projekt, hvor der er blevet skovet krumme egetræer. Kævlerne er solgt, og de skal bruges til at genopbygge gamle træskibe.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Himlen har åbnet sig og regnen siler ned i den lerede skovbund i Strandbjerggård skov ved Struer.

Skovrider Anders Kruse Elmholdt går ind ad en lille skovsti. Han kigger op i løvskovens kronetag og efter få meter udpeger han nogle undertrykte skæve egetræer.

- Det er skæve og krumme egetræer, som den der, vi skal have med ud i det her projekt, siger han og peger op på en regnvåd eg.

Træet hælder til siden. Stammen minder om en flitsbue, og længere oppe i toppen er der en stor markant grenvinkel.

- Sådan en skæv fætter er præcis, som den skal være. Den mærker vi op til maskinføreren, siger han.

Skæve træer

Normalt er det fine, rette egekævler, som er i høj kurs. Men i dette projekt er det stik modsat. Skovdyrkerne Vestjylland har fået mulighed for at afsætte krumtræ til opbygning af gamle træskibe.

Det vil sige egekævler, der er mindst halvanden meter lange, som krummer i et plan, og som er mindst 30 centimeter i diameter.

- Sådan nogle ege har vi stående i stort antal her i Strandbjerggård Skov. Det er typisk ege, som aldrig helt nåede med op i kronetaget – og som igennem mange år har måttet smygge sig efter den smule lys, der slipper igennem kronetaget, siger Anders Kruse Elmholdt.

Krumtræ til skibe

Det krumme træ leveres til Ørum Savværk ved Saltum i Nordjylland. Her har

Sådan ser det aflagte krumtræ ud. Ved projektet i Strandbjerggård Skov blev der afsat omkring 22 kubikmeter træ, oplyser skovrider Anders Kruse Elmholdt.

man specialiseret sig i at levere krumtræ til skibe.

- Vi opkøber krumtræ til renoveringer af træskibe. Det kan være til spanter,

bundstokke eller andre funktioner på skibene, siger Kristian Pedersen Krogh, indehaver af Skibstræ.dk og Ørum Savværk.

Han oplyser, at savværket blandt andet har leveret træ til Fregatten Jylland og en lang række andre træskibe.

I skibene udnytter man det naturlige forløb i træet.

- Krumtræ er utroligt stærkt træ. Hele ideen er, at man følger åreforløbet i træstykkerne, når man bearbejder træet. På den måde opnår man krumme træstykker, som er meget solide, siger han.

Kristian Pedersen Krogh forklarer, at mange forskellige krumninger kan bruges.

- Hver opgave er forskellig. Vi har brug for meget forskellige krumninger. Som eksempel vil et stykke eg på 2,7 meter, som krummer en halv meter være et godt stykke skibstræ.

- Generelt er vi interesseret i træ, der har en diameter på mindst 30 centimeter, og er længere end 1,5 meter, siger han og tilføjer, at træet skal være fri for råd og knusninger.

Afregnes fornuftigt

Skovrider Anders Kruse Elmholdt glæder

Ørum Savværk opskærer alle former for krumtræ, som bruges til vedligehold og restaurering af træskibe.

Træet skal krumme i et plan. Der skal kunne skæres kævler på mindst halvanden meters længde, og diameteren skal være mindst 30 centimeter.

ligt mere end det dobbelte af flisprisen, siger Anders Kruse Elmholdt.

- Det er nødvendigt, at træet afregnes bedre. For det kræver tid at få de krumme træer skovet korrekt og få kævlerne kørt ud til kørefast vej, tilføjer han.

Mulighed for afsætning

Anders Kruse Elmholdt opfordrer skovejere til at

være opmærksomme på, om de har krumtræ stående i skoven.

- Der er god afsætning af de rigtige effekter. Så hvis man har en fornuftig mængde af krumme ege i sin skov, kan der godt opstå muligheder for afsætning fremover. Min opfordring er, at man tager fat i sin lokale skovfoged, lyder rådet fra Anders Kruse Elmholdt.

Den melding bakker savværksindehaver Kristian Pedersen Krogh op om.

- Vi er hele tiden på jagt efter krumtræ. Det er vigtigt, at skovdyrkernes medlemmer er opmærksomme på den type træ. Hvis ejeren har sådan noget træ stående, er det vigtigt, at det ikke bare ryger i flishuggeren, men kommer til at gøre gavn i gamle træskibe, siger Kristian Pedersen Krogh.

sig over at levere specialtræ til restaurering af træskibe.

- Helt generelt er det vigtigt, at vi udnytter skovens effekter bedst muligt. Det her er en god mulighed for at anvende træ, som ellers ofte ville være endt i flishuggeren, siger han.

- Derudover giver det god mening i forhold til at optimere skovdyrkningen. Vi tynder de skæve og undertrykte egetræer væk. Det skaber plads og bedre muligheder for de tilbageværende individer i løvskoven, lyder det,

Der vil også være en økonomisk gulerod for skovejeren.

- Når de skæve træer kan sælges til krumtræ, opnår ejeren betydeligt bedre afregning end til flis. Min forventning til prissætningen er, at vi opnår væsent-

Kampagnen 'Takket være skoven' er nu afsluttet. Kampagnens budskaber er blevet vist over 43 millioner gange,

Branchedirektør er tilfreds med udbyttet af kampagne

Skovbrugskampagnens budskaber er kommet vidt omkring, og skoven står i dag et bedre sted i det politiske landskab, vurderer direktør.

Skovbrugets store kampagne "Takket være skoven" er nu afsluttet.

Kampagnen blev skudt i gang i foråret 2024. Målet har været at sætte fokus på alle de vigtige funktioner, som skovene leverer til det danske samfund.

Siden opstarten har kampagnen kørt ad tre omgange. Den har været vist både digitalt, på print og på standere i de største danske byer.

Samlet set er kampagnens materiale blevet vist over 43 millioner gange på tværs af de digitale platforme, som tæller web, SoMe og streaming. Dertil kommer den eksponeringen fra de store dagblade og i bybilledet, oplyser Dansk Skovforening.

Mange visninger

Budskaberne om skovens store samfundsmæssige værdi er altså kommet vidt omkring i det danske land, og branchedirektør Anders Frandsen er tilfreds med kampagnen.

- Det er altid svært at sige, præcis hvor meget en kampagne af den slags har rykket, men den har haft en flot rækkevidde. Vi kan konstatere, at det danske skovbrug står et bedre sted i dag, end hvor vi begyndte, når det handler om forståelsen for værdien af skovbruget, siger Dansk Skovforenings direktør, Anders Frandsen.

Timing har været god. Kampagnen ramte lige ned i forhandlingerne om den grønne trepart og de indledende øvelser til implementeringen af en ny national skovrejsningsordning, der skal skabe 250.000 hektar ny skov i Danmark, hvoraf størstedelen netop skal være produktionsskov.

Samlet branche

Kampagnen samlede skovbranchen om at fortælle den positive historie, de danske skove er. Mange har bidraget til kampagnen - både økonomisk og med at sprede kampagnens budskaber.

- Vi kunne ikke have gennemført kampagnen uden bidrag fra de over 50 fonde, virksomheder og privatpersoner, der har givet økonomiske bidrag til projektet. Dem skylder skovbruget en stor tak. Men kampagnens succes skyldes i høj grad også alle dem, der har bidraget ved at dele kampagnens budskaber, så de er nået endnu længere ud, fastslår Anders Frandsen.

Kampagnen er udviklet i Partnerskab for Dansk Skovbrug, et samarbejde mellem Dansk Skovforening, Skovdyrkerne, Hedeselskabet og TMI - Træ- og Møbelindustrien for at sætte fokus på alle de vigtige funktioner, skovene har for samfundet.

-jma

Rekordmange vil være skov- og landskabsingeniør. Foto: Skovskolen

Rekordmange nye studerende på Skovskolen

I 2023 stod Skovskolen Djursland med et dramatisk fald i optaget af studerende og en reel risiko for lukning.

I år er situationen vendt fuldstændigt.

326 ansøgere har kæmpet om blot 89 pladser på uddannelsen som skov- og landskabsingeniør - en ansøgerinteresse, som ikke er set før.

Det viser årets optagelsesstatistik fra Københavns Universitet ifølge Dansk Skovforening.

Adgangskravene er i år rekordhøje - 9,3 på Djursland og 10,6 i Nødebo - hvilket placerer uddannelsen på niveau med nogle af Københavns Universitets mest eftertragtede studier. I 2023 lancerede Skovskolen kampagnen »Danmarks vildeste uddannelse«, som skulle rette op på det katastrofale dyk i antal studerende.

Skovbrugsbranchen har bakket op om kampagnen, som også har været en reaktion på behovet for flere faglærte kræfter.

Med den grønne trepart på vej og flere skovarealer i horisonten er behovet for professionelle til at forvalte skovene kun stigende.

Bævere indtager Gribskov

Europas største gnaver har fundet sig til rette i Nordsjælland. Det viser den hidtil mest omfattende undersøgelse af Nordsjællands bævere.

I forbindelse med ny forskning fandt man for første gang et bæverbo i Gribskov. Det glæder biolog Lise Vølund fra Naturstyrelsen i Nordsjælland.

- Bæveren er et stort og fascinerende dyr, og selvom den er sky og mest nataktiv, så kan den opleves med lidt snilde og tålmodighed. Bæverens aktiviteter i naturen er meget synlige ved bævergnav, væltede træer og dæmninger og det giver spændende naturoplevelser, siger Lise Vølund ifølge en pressemeddelelse fra Naturstyrelsen.

Gribskov er Sjællands største skov og kommende naturnationalpark. Bæveren har bevæget sig omkring 12 kilometer gennem vandløb fra det oprindelige udsætningssted for at nå til Gribskov.

Priserne på råtræ til
tømmer er steget

Prisen på de bedste sorteringer stiger

Der er prisstigninger på tømmer, imens de ringere sorteringer som energitræ falder i pris. Dermed er der større økonomisk incitament til at aflægge høj tømmerandel ved skovningsprojekter.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Råtræmarkedet er stabilt og skovens produkter afregnes til gode priser.

Sådan lyder den overordnede vurdering af markedet fra skovfoged Rasmus Krogh Nygaard, råtræansvarlig i Skovdyrkerne Syd.

- I løbet af de seneste måneder har vi set, at nåletræ til tømmer har fået et løft i prisen. Det er sket, selvom vi faktisk kommer fra et godt højt prisniveau. Der er fortsat et sundt forhold mellem udbud og efterspørgsel, siger Rasmus Krogh Nygaard.

Savværkstræet er i langt overvejen-

de grad rødgran og sitkagran aflagt som korttømmer. Det vil sige i længder fra 4,25 og op til 5,45 meter.

I den anden ende af kvalitetsskalaen ligger energitræet. Det har til gengæld fået et nyk ned i pris.

- Energitræ har ligget højt lige siden energistigningerne som følge af Ukraine- →

Priserne på løvtræ ligger på et stabilt niveau.

Eksportmarkedet er med til at understøtte priserne på de danske savværker.

→ krigen. Så det har været ventet, at prisen ville sive nedad. Det ser vi nu, hvor prisen dykker omkring 30 kroner pr. kubikmeter, siger Rasmus Krogh Nygaard.

Han tilføjer, at mellemvaren i nåleskoven er emballagetræet, og her ligger priserne fortsat uændret.

Fortsat god afregning

For skovejere, der har nåleprojekter til skovning, vil ændringerne i priserne ikke betyde lavere samlet afregning, lyder vurderingen fra fagmanden.

- Vi har fået stigninger på savværks-træ og fald på energitræ. Min vurdering er, at prisstigningerne i toppen vil kompensere for faldet på energitræ, siger Rasmus Krogh Nygaard.

- Samtidig skal man huske på, at ændringerne er i småtingsafdelingen. Det er ikke dramatiske ryk hverken op eller ned, fortsætter han.

Rasmus Krogh Nygaard er råtræansvarlig ved Skovdyrkerne Syd.

Faktisk glæder skovfogeden sig over, at der nu bliver længere imellem toppen og bunden af markedet.

- Vi skal altid sørge for at få mest muligt træ oparbejdet til tømmer. Og som fagmand kan jeg kun værdsætte, at der

er en tydelig prisforskel imellem tømmer og energitræ. Det giver større økonomisk incitament til at aflægge mest muligt træ til tømmerformål, siger Rasmus Krogh Nygaard.

Nål til eksport

Når priserne på tømmer til danske savværker fortsat er attraktive, så skyldes det i høj grad eksportmarkedet.

- Efterspørgslen af tømmer til eksport betyder at tømmerprisen herhjemme må følge med, siger Rasmus Krogh Nygaard.

- Savene skal jo køre, og savværkerne i Danmark skal have råtræ. Derfor er de danske savværker nødt til at matche eksportprisen. Så når eksportprisen er fornuftig høj som nu, så smitter det også af på prissætningen af råtræ til danske savværker. Det oplever vi i øjeblikket, oplyser han.

Han gør det klart, at selvom savværkerne faktisk oplever afmatning på færdigskårne produkter, så må de fastholde en ret høj indkøbspris for at tiltrække træ fra de danske nærområder.

Det er nåletræ i overstørrelse, og det mere grovkistede nåletræ, som kan eksporteres. Det kan også være arter som for eksempel nobilis og grandis, som ikke anvendes til tømmer i Danmark.

- Priserne på nåletræ til eksport er fortsat høje. Men eksportpriserne er typisk mere livlige. Her kan vi godt se udsving løbet af året – men for nu holder sidste års niveau, lyder det.

Stabile priser på løvtræ

Løvtræet opnår også gode priser i øjeblikket.

Sæsonen for bøgkævlere startede op 1. august og løber typisk frem til 1. april. Langt størstedelen af dansk løvtræ eksporteres til Asien.

- Vi ser fortsat gode priser på et fornuftigt højt niveau. Forventningen her ved indgangen til efterårsmarkedet er uændrede priser i forhold til sidste sæson, lyder det fra Rasmus Krogh Nygaard.

Han nævner bøg som den helt store træart.

- Bøg har fået små nyk op i pris de seneste mange år. Bøg afregnes ganske fornuftigt, og vi oplever god efterspørgsel. Alt kan afsættes, siger skovfogeden.

- Derudover er Pollmeier-bøg en mulighed i egnede bevoksninger. Det er et produkt, der afsættes til et tysk savværk. Her bliver der accepteret en noget grovere kvalitet af kævlerne.

- Det er en god mulighed for at levere bøg som ikke kan afsættes som kævler til eksportmarkedet. Med denne afsætningsmulighed kan skovejere få de ringeste bøgkævlere solgt til priser, der er bedre end flis eller brænde, siger han.

Pris efter kvalitet

Der bliver fortsat skovet en del ask i skovene, selvom asketoptørre har slået en stor del af træerne ihjel.

- Ask er fortsat den næststørste løv-

Der er god efterspørgsel efter råtræ til tømmer og til diverse byggematerialer.

træart til eksport. Og vi eksporterer fortsat en del ask. Prisen ligger lidt over bøg – og den er stabil ligesom de øvrige løvtræarter.

Prisen på eg er historisk høj. Men til gengæld strammes kvalitetskravene.

- De gode kvaliteter opnår rigtig gode priser. Men prisen falder markant, når vi kommer nedad i kvaliteterne. Eg er den løvtræart, hvor kvaliteten af kævlen har størst betydning for prisen. Der er stor efterspørgsel efter eg i alle kvaliteter, lyder det fra fagmanden.

Skovfogeden nævner også, at det nu er blevet muligt at skove ær allerede fra 1. august.

- Det er en god nyhed, at vi nu kan få ær med allerede fra august. Tidligere kunne vi først skove ær fra oktober. Nu kan vi bedre optimere projekterne og effektivisere mandskab og maskiner til gavn for ejeren, siger han.

Certificering

Skovfoged Rasmus Krogh Nygaard glæder sig over, at der generelt er attraktive priser på skovens produkter.

- Helt overordnet er markedet godt for skovejerne. Der er god afsætning, og vi opnår gode priser faktisk over hele linjen.

Han gør også opmærksom på, at det ved større projekter kan betale sig at få skoven certificeret inden skovning.

- Tillægget for certificeret træ varierer imellem 20-50 kroner pr. kubikmeter alt efter træart og savværk. Så har man en større skovning på vej, vil jeg opfordre til at overveje at få skoven certificeret først, siger han.

- Man tager bare kontakt til sin skovfoged i Skovdyrkerne, så hjælper vi gerne med både certificering og afsætning af træet, lyder det fra skovfogeden.

Renovering forvandler historisk have

Haveanlægget Christinero er ved at finde sin oprindelige form igen. Skovdyrkerne er tæt på at afslutte en omfattende renovering, hvor lys og udsyn er kommet frem igen.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Træer er stammet op, store gamle bøgetræer er fjernet, og overalt er der plantet nye forskellige blomster, urter, buske og træer.

Den store forvandling finder sted i

Christinero haveanlæg ved Christiansfeld.

Her er Skovdyrkerne i gang med et omfattende renoveringsarbejde. Målet er, at haven skal fremstå som en romantisk have igen – præcis som den var tænkt, da den blev anlagt i slutningen af 1700-tallet.

Havens linjer er genskabt som de oprindeligt var anlagt i slutningen af 1700-tallet.

De oprindelige plantelister fra 1700-tallet er gravet frem fra gemmerne. Så vidt muligt har man forsøgt at benytte samme planter som de oprindelige.

Rettidig omhu

Det er Brødremenighedens Kirke i Christiansfeld, der ejer det historiske haveanlæg Christinero.

- Det er et stort indgreb. Men vi betragter det som rettidig omhu at restaurere nu, da den romantiske have ellers fuldstændigt ville blive til skov og bygningerne ville forfalde, siger Jørgen Bøytler, præst i Brødremenigheden.

Krævende opgave

Skovdyrkerne har holdt snor i det praktiske arbejde med at føre Christinero tilbage til sit oprindelige udtryk.

Opgaven har krævet en god del mere end traditionel skovfoged-viden, forsikrer skovfoged Jens Venø Kjellerup.

- Det har været en meget spændende, men også krævende opgave. Her har vi arbejdet med æstetik, gamle beplantninger og anlægsarbejde. Arbejdet er foregået i tæt samarbejde med arkitekt og entreprenører, siger skovfogeden.

Landskabsarkitekt Charlotte Skibsted har haft en central rolle i projektet. Hun har gravet gamle plantelister og tegninger frem fra slutningen af 1700-tallet, hvor haven blev anlagt. Det har →

- Haven har i mange år været lukket af mørk skov, og naturen havde taget over og fjernet den fra de oprindelige tanker. Men med renoveringen er der blevet åbnet op, og haven kommer nu tilbage til sit oprindelige udtryk, siger Jens Venø Kjellerup, skovfoged ved Skovdyrkerne Syd.

Skovfoged Jens Venø Kjellerup og skovfogedeleven Emil Kristoffer Kristensen i haven.

været en god hjælp igennem hele renoveringsarbejdet, hvor man netop arbejder med at komme tilbage til havens oprindelige udtryk.

- Nu fremstår haven langt mere lys og venlig end tidligere. Når de nye blomster, buske og træer gror til i løbet af et par år, vil haven fremstå endnu smukkere, siger Jens Venø Kjellerup.

Indvielse af haven

Renoveringen bliver færdiggjort hen over sommeren, og besøgende kan glæde sig til en ny – men historisk oplevelse i haven.

Indvielsen af den nyrenoverede have finder sted 5. september. Det er gratis at deltage i arrangementet og at besøge haven.

Christinero, blev anlagt af Christine Friederica. Det var imens gården Favrvraagaard var i familiens eje. Gården lå tæt ved haven, men er nu revet ned. I forbindelse med renoveringen genopføres gårdens fundamenter.

Havens væsentlige elementer findes stadig. Det gælder også havens bygninger som det gotiske kapel, samt det græske tempel, som er ved at blive renoveret.

Om haven og restaureringen

- Haven Christinero blev anlagt i slutningen af 1700-tallet. Det er en af Danmarks første landskabshaver inspireret af engelsk romantisk havekunst.
- Restaureringen af Christinero er projekteret og udført af Charlotte Skibsted Landskabsarkitekter.
- Skovdyrkerne arbejder tæt sammen med de øvrige aktører. Skovdyrkerne forestår rydning, forberedende jordarbejde, etablering af stianlæg samt plantning af alléer med videre.
- Der er opnået fondsmidler fra en række fonde. Det er blandt andre A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.
- Læs mere om haven og renoveringen i Skovdyrkeren nummer 98, oktober 2024.
- Genåbning og indvielse af den nyrenoverede have foregår den 5. september klokken 16. Alle er velkomne.

Der kan nu plantes nål med samme tilskudssats som løv.

Ny skovrejsningsordning er på trapperne

Vejledningen til den nye skovrejsningsordning er sendt i høring. Ordningen har højere tilskud og er mere fleksibel end tidligere ordninger. Den kan søges fra dette efterår.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Den længe ventede nye skovrejsningsordning er nu rykket et stort skridt nærmere.

Vejledningen er i skrivende stund offentliggjort og sendt i høring, og der er flere gode nyheder for lodsejere, der overvejer at rejse skov med tilskud.

Tilskuddet er attraktivt. Der gives 75.500 kroner i tilskud pr. hektar – hvilket er omkring en fordobling i forhold til tidligere.

- Tilskuddet har stor betydning for interessen. Lige nu har vi tre gange så mange henvendelser som hele sidste år. Henvendelserne fortsatte med at strømme ind hen over sommerferien, hvor

folk ellers har andet at tænke på, siger Martin Snedker Hansen, skovrejsningskonsulent ved Skovdyrkerne Syd.

Løv eller nål

I den nye ordning er der samme tilskudssats, uanset om man planter løv eller nål. Derudover er minimumsarealet for at søge ordningen sænket fra to til en hektar.

Ifølge Skovdyrkerens skovrejsningskonsulent er det frie træartsvalg en positiv ændring.

- Det er glædeligt, at der nu gives samme tilskud uanset om skovejeren vælger løv eller nål. På den måde er det faglighed og ikke økonomi, der bestemmer sammensætningen af de nye skove,

siger Martin Snedker Hansen.

- Derudover kan vi nu også søge tilskud til de mindre projekter fra en hektar og opefter. Det er også en styrke i den nye ordning, fortsætter han.

Åbner til september

Ordningen ventes i skrivende stund at åbne til september. Martin Snedker Hansen opfordrer interesserede til at henvende sig hurtigt.

- Hvis arealet ligger i et område med særligt behov for kvælstofreduktion, så gives der tilskud efter først-til-mølleprincippet, fortæller han.

- Samtidig er det en fordel at have tid til at gennemføre ansøgningen. Ansøgningsprocessen inkluderer fortsat, at vi skal gennemføre VVM-redegørelse, og vi skal have accept fra både museer og kommuner, siger han.

Hvis du overvejer at plante skov med tilskud, er det en god idé allerede nu at tage en snak med din lokale skovfoged hos Skovdyrkerne.

Anders Kruse Elmholdt ved stakkene med det skovede gavntræ.

Forblæst kantbevoksning blev til brugbart gavntræ

Vestjysk skovningsprojekt leverede overraskende høj andel af savværkstræ.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Forblæste vestjyske sitkagraner med mange kanttræer kan blive til brugbart gavntræ.

Det viser et vellykket skovningsprojekt ved Struer i Nordvestjylland, som Skovdykkerne Vestjylland har gennemført her i forsommeren 2025.

- Bevoksningen var omkring 40 år gammel og udtjent. Den var forblæst og næsten afløvet af lus i dette forår, som faktisk havde fået enkelte træer til at bukke under. Det var et spørgsmål

om tid, inden bevoksningen ville gå til. Derfor skovede vi, siger skovrider Anders Kruse Elmholdt, som har stået i spidsen for projektet.

Arealet er smalt. Det varierer fra omkring 20-30 meter i bredden. Specielt den fjerneste ende er eksponeret for hård blæst og ligger ved færgeløjet til Venø.

Det særlige ved bevoksningen er, at den kun var 20-30 meter bred, og den lå alene i landskabet uden nabobevoksninger. Med kun 0,8 hektar i samlet areal, så var der i sagens natur en stor andel af grovkviste kanttræer.

- Vi stod altså med en bevoksning

på mager sandjord, som havde været udsat for hård blæst, billeangreb og saltindslag fra havet. Mange ville nok tænke, at træet fra bevoksningen var bedst egnet til flishuggeren.

- Men vi besluttede at arbejde for, at mest muligt af det skovede træ skulle aflægges til savværkstræ, siger Anders Kruise Elmholdt.

80 kubikmeter gavntræ

Projektet gik over forventning – og bedre end skovrider Anders Kruse Elmholdt havde turdet håbe.

- Der var overraskende meget gavntræ i bevoksningen. Det blev til omkring 80 kubikmeter, som blev aflagt i længder på 2,45 samt 2,25 og 3,05 meter.

- Vi valgte at aflægge mange længder i apteringen. Det gav vores afsætning mulighed for, fortsætter han.

Skovrideren er godt tilfreds med resultatet – også selvom træet ikke vinder priser for høj kvalitet.

- Det er jo ikke det bedste kvalitets-træ. Det er ikke den fineste vare, men det har helt klart en plads i savværksindustrien. Træet kan sagtens blive til gode brugbare produkter primært i emballageskærende savværker, siger Anders Kruse Elmholdt.

Mest muligt gavntræ

Skovrideren ser projektet som et eksempel på det, som Skovdyrkerne hele tiden skal være dygtige til – nemlig at optimere andelen af gavntræ fra skovningsprojekter.

- Jeg blev selv overrasket over, hvor meget træ, vi kunne aflægge til savværket. Vi skal hele tiden optimere savværksandelen ved skovninger, siger Anders Kruise Elmholdt.

Han tilføjer, at bevoksningen kun har været tyndet en enkelt gang i dens 40 års levetid.

- Derfor var træet rimelig opknebt og af dårlig kvalitet. Men det betød at andelen af gavntræ ved skovningen var overraskende høj, siger han.

Arealet er tilplantet

Skovningen blev gennemført i juni, og selvom det var sidst på plantesæsonen, blev der alligevel gentilplantet med det samme efter skovning.

- Arealet er nu tilplantet med eg i vækstrør, som bliver omkranset af et par rækker sitkagran i randen. Granerne skal afgrænse arealet mod offentlig vej, hvor ejeren ønsker en stedsegrøn afgræsning, lyder det fra Anders Kruse Elmholdt.

Arealet er omkring 0,8 hektar, og der blev aflagt cirka 80 kubikmeter træ i tre længder.

Miljøstyrelsen trækker godkendelsen af 23 pesticider

Miljøstyrelsen har trukket godkendelsen af 23 pesticider tilbage, fordi de indeholder aktivstoffer, som danner og udvasker trifloureddikesyre (TFA) til grundvandet.

Forbuddet sker som følge af en revurdering af seks aktivstoffer på baggrund af ny viden fra forskningsprojektet TriFluPest, udført af GEUS, samt EU-vurderinger.

De seks stoffer er: fluazinam, fluopyram, diflufenican, mefentrifluconazol, tau-fluvalinat og flonicamid.

TFA er et meget langsomt nedbrydeligt stof, som findes i stigende omfang i grundvandet. Ni af de 23 midler er aktuelt markedsført i Danmark. Afgørelserne indebærer udfasning med frister på 6 og 15 måneder, afhængigt af miljöhensyn og økonomiske konsekvenser.

Miljøstyrelsen forventer at afgøre yderligere ti sager i august-september 2025.

Baggrunden for at trække godkendelserne tilbage er beskyttelsen af grundvandet.

Bark kan optage metan

Et studie har påvist, at mikroorganismer i træers bark kan optage metan fra atmosfæren.

Det er forskere fra University of Birmingham og Linköpings Universitet, som har afdækket, at træers klimaeffekt ud over CO₂-optag også kan bidrage med optag af den mere potente klimagas metan fra atmosfæren. Det skriver Grøn Teknik.

Metanen optages i visse træers bark, fordi mikroorganismer i barken optager atmosfærisk metan.

Effekten er størst i tropiske skove, hvor træers klimaeffekt ifølge forskerne øges med mellem syv og tolv procent på grund af metanoptagelsen. Og træer med ru og sprækket bark giver bedre betingelser for de metanoxyderende bakterier og dermed større optag af metan.

Træer udleder dog også en smule metan fra selve stammen, men jo højere oppe i træet, desto mere metan optages af mikroorganismerne i barken, og nettoeffekten er ifølge forskerne positiv set med klimabriller.